

Kapittel 8

Oppstart og rapportering

Ingrid Bower Utne og Marvin Rausand
ingrid.b.utne@ntnu.no

Oversikt – kapittel 8

- Oppstart av risikoanalysen
- Presentasjon og dokumentasjon
- Oppdatering av analysen

OPPSTART AV RISIKOANALYSE

Innledning

Forberedelsen av analysen må være grundig.
Oppstart innebærer å:

1. Definere målsettingen for risikoanalysen
2. Utpeke analysegruppe og organisere arbeidet
3. Etablere prosjektplan
4. Forankre risikoanalysen i ledelsen av virksomheten
5. Beskrive og avgrense analyseobjektet
6. Frambringe bakgrunnsinformasjon
7. Velge analysemetode

1. Målsetting

Vi ønsker å framskaffe underlag for en beslutning, f.eks. knyttet til å:

- Avdekke mulige farekilder
- Identifisere mulige uønskede hendelser
- Finne årsakene til hver av de uønskede hendelsene
- Avdekke barrierer og sikkerhetsfunksjoner
- Bestemme risikobildet for analyseobjektet

Ledelsen av virksomheten må bestemme hvilke sikkerhetsmål eller akseptabelt risikonivå som må oppfylles.

2. Analysegruppe

Risikoanalysen utføres av ei analysegruppe under ledelse av en gruppeleder:

- Må omfatte personer som har nødvendig kjennskap til analyseobjektet.
- Bør være tverrfaglig, med representanter fra ulike nivå og avdelinger i virksomheten.
- Kan være aktuelt å innhente spesialister på selve risikoanalysemetoden.

Det er viktig at gruppa gjør seg grundig kjent med analyseobjektet og får en felles forståelse av målsettingen med analysen.

3. Prosjektplan

En god prosjektplan er viktig for at analysearbeidet startes opp og gjennomføres på en slik måte at resultatene foreligger før beslutningen skal tas. Bør inneholde:

- Tidsramme
 - Anslag for kostnader
 - Analysens omfang og behov for ressurser
 - Krav, retningslinjer og standarder som legger føringer på analysearbeidet.
- Avgrensning innebærer:
 - Hva skal tas med, hva skal ses bort fra (fysisk, tidsrom, aktiviteter, hendelser og konsekvenser)?

4. Forankring i ledelsen

- «Betyr ikke bare at en leder i virksomheten sier «ja, vi skal gjennomføre en risikoanalyse», men at ledergruppa involverer seg og stiller informasjon og personell til disposisjon for analysen når det er behov for dette.
- Innebærer også at ledelsen bidrar i detaljering av mål for risikoanalysen, fastsetting av fysiske og operasjonelle rammebetingelser og formatet på sluttrapporten.

NB! Forankring innebærer imidlertid ikke at ledelsen involveres i konklusjonene av risikoanalysen.

NTNU

5. Systembeskrivelse

Alle tekniske, organisatoriske og menneskelige forhold angis i nødvendig detalj. Viktige spørsmål er:

- Hva er systemet avhengig av?
- Hvilke arbeidsoppgaver utføres i systemet?
- Hvilke tjenester leverer systemene?

De forskjellige enhetene i objektet brytes ned og beskrives hver for seg.

- Hierarkisk nedbryting er mest vanlig.

6. Bakgrunnsinformasjon

- Analysegruppa må være kjent med krav i relevante lover og forskrifter.
- For noen analyseobjekter er det utviklet egne risikoanalysestandarder og retningslinjer.
- For mange analyseobjekter finnes det omfattende data om tidligere ulykker og nestenulykker.
- Alle dataene som brukes, bør dokumenteres, f.eks. i en data dossier, slik at de er sporbare.

NTNU

6. Bakgrunnsinformasjon (ii)

Før analysearbeidet starter, må du innhente aktuell informasjon. Dette kan være:

- Tegninger, flytskjema
- Kart over analyseobjektet
- Tidligere risikoanalyser og ulykkesgranskningsrapporter
- Data fra uønska hendelser og nesten-ulykker med samme type analyseobjekt
- Vedlikeholdsdata
- Lokal kunnskap, erfaringsdata, befaring o.l.

6. Bakgrunnsinformasjon (iii)

Du bør i samråd med ledelsen avgjøre hvor mange sannsynlighets – og konsekvensklasser du vil bruke, samt grenseverdiene for hver klasse.

Konsekvenskategoriene må fastsettes for hver type verdiobjekt, f.eks.:

- Liv og helse
- Miljøskade
- Materiell skade
- Skade på kritisk samfunnsfunksjon
- Økonomi
- Omdømme

Her må du beskrive nøye hva som inngår i hver av konsekvenskategoriene.

7. Valg av analysemetode

Det er utviklet mange forskjellige metoder for risikoanalyse. Hvilke metoder vi bør velge, avhenger av:

- Analysens problemstilling
- Tilgjengelige ressurser
- Tilgang på relevante data
- Myndighetskrav
- Konsekvenser
- Risikoakseptkriterier
- Hvordan vi har tenkt å handtere risikoen

PRESENTASJON OG DOKUMENTASJON

Innledning

Resultatene fra risikoanalysen må dokumenteres på en klar og entydig måte. Viktige momenter å ta i betraktning:

- Hvem som skal lese rapporten(e).
- Eventuell følsom informasjon og offentliggjøring.
- Risikonivå:
 - Det vil si at viktige resultater, for eksempel hendelser med høg risiko, bør beskrives så detaljert at det kan dokumenteres at tilstrekkelige vurderinger er blitt utført.

Mulig rapportstruktur

Rapporten kan ha følgende struktur:

- Sammendrag og konklusjoner
- Innledning
 - Bakgrunn
 - Målsetting
 - Omfang og avgrensninger
 - Antakelser (inkl. begrunnelse)
 - Terminologi
 - Analysegruppas sammensetning og kompetanse
- Systembeskrivelse
 - Teknisk beskrivelse av systemet/virksomheten
 - Funksjoner som systemet utfører
 - Avhengighet av eksterne «input»

Mulig rapportstruktur (ii)

- Akseptkriterier og analysemetoder
 - Fareidentifikasjon
 - Trusler og trusselagenter
 - Uønskede hendelser
- Modeller som er brukt, samt antakelser og validering
- Data og datakilder
- Resultater fra frekvens- og konsekvensanalysen
- Følsomhets – og usikkerhetsanalyser
- Identifikasjon og vurdering av risikoreducerende tiltak
- Diskusjon av resultatene
- Konklusjon
- Referanser
- Vedlegg

OPPDATERING

Oppdatering av analysen

Enhver virksomhet vil endres over tid:

- For å sikre at analysen ikke blir foreldet, bør virksomheten ha et bevisst forhold til hvordan og hvor ofte en analyse skal utføres og oppdateres.
- Et forslag er å utføre en ny komplett analyse med jevne mellomrom/ved betydelige endringer, i tillegg til løpende oppdateringer etter mindre endringer som gir mangler eller unøyaktigheter i de eksisterende analyseresultatene.
- For noen virksomheter krever forskriftene at risikoanalysen skal oppdateres etter alle større endringer i analyseobjektet, samt minst hvert femte år.